

روند رو به رشد استارت آپ ها در ایران

در گفت وگو با آتیه نو بررسی شد

علیرضا بیاتی پورکاشانی
روزنامه نگار

گفت وگو

استارت آپ ها به عنوان موتورهای نوآوری و تحول اقتصادی، در چندسال اخیر نقش مهمی در توسعه اقتصاد جهانی ایفا کرده اند. در ایران نیز با توجه به جمعیت جوان، نیروی انسانی تحصیل کرده و گسترش فناوری اطلاعات، استارت آپ ها به سرعت در حال رشد و گسترش هستند. با وجود این، اکوسیستم مذکور در کشورمان با چالش هایی مواجه است. در عین حال، حمایت های دولتی، ظهور صندوق های سرمایه گذاری خطرپذیر و موفقیت برخی از استارت آپ های برجسته ایرانی نشان می دهد که این بخش می تواند در آینده نقش مهمی در اقتصاد کشور ایفا کند. بررسی وضعیت کنونی استارت آپ ها در ایران، تحلیل فرصت ها و چالش های پیش روی آن ها و ارزیابی تأثیرات احتمالی این روند بر آینده اقتصاد کشور، از اهمیت ویژه ای برخوردار است. بر همین اساس، احسان صدری، مؤسس و مدیرعامل شرکت دانش بنیان «پالاد پژوه پویا» در گفت وگو با «آتیه نو» به تحلیل این وضعیت پرداخته است.

• وضعیت کنونی استارت آپ ها در ایران را چگونه ارزیابی می کنید؟

استارت آپ ها به شدت به نیروی انسانی وابسته هستند؛ نیروی انسانی متخصص، متعهد و نخبه. این نیرو می تواند در حال تحصیل یا آموزش دیده باشد اما متأسفانه، در کشور ما چنین شرایطی برای آموزش و پرورش نیروی انسانی مورد نیاز برای استارت آپ ها وجود نداشته است. یعنی ما نیروهای متخصصی که اصول استارت آپی و چالش های آن را بدانند، یا نداریم و یا اگر هم داریم، به خاطر شرایط بوروکراسی دولتی کشور، به ندرت در این حوزه فعال هستند.

• بوروکراسی چه مشکلاتی را در این مورد ایجاد می کند؟

بوروکراسی در همه جا پیچیده و دست وپاگیر است. همین موضوع باعث می شود افرادی که توانایی کار در

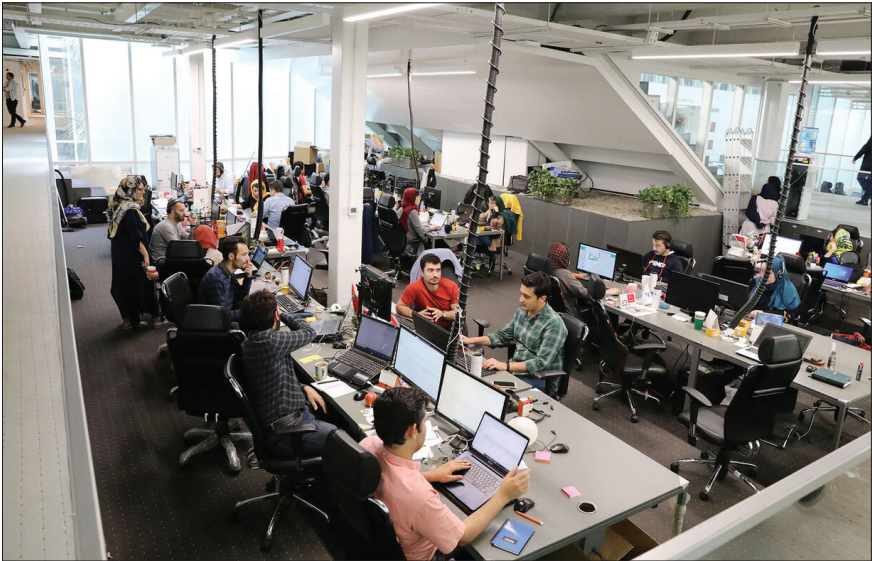
گزارش

فلز نقره، به دلیل نوسانات قیمت و تقاضای جهانی، یکی از محبوب ترین دارایی های قابل معامله در جهان و بورس هاست. طبق برنامه های بورس کالا معاملات گواهی سپرده، قرارداد آتی، اختیار معامله و صندوق های کالایی بر پایه این دارایی راه اندازی می شود.

مدیر بازار مشتقه و صندوق های کالایی بورس کالای ایران با اشاره به راه اندازی زنجیره ابزارهای مالی و مشتقه شمش نقره، گفت: «معاملات نقره در بین فلزات گران بها بعد از طلا، در رتبه دوم قرار دارد. متوسط حجم معاملات نقره در بورس COMEX (بخش کالایی بورس نیویورک) روزانه ۱۰۰ میلیون اونس است. همچنین صندوق های سرمایه گذاری قابل معامله (ETF) نقره در جهان شاهد ورود سرمایه گذاران جدید بوده اند و دارایی های تحت مدیریت این صندوق ها به بیش از ۲۰ میلیارد دلار می رسد.»

او با بیان اینکه در آینده نزدیک زنجیره معاملات بورسی نقره در بورس کالای ایران تکمیل خواهد شد، افزود: «پس از پذیرش گواهی سپرده شمش نقره یک کیلوپی با عیار ۹۹۹ در خزانه بورس کالای ایران، معاملات گواهی سپرده آن در سامانه بورس کالا با اندازه یک گرمی راه اندازی می شود.» آراسته ادامه داد: «پس از آن نیز معاملات قراردادهای آتی مبتنی بر گواهی سپرده نقره صورت می گیرد. قرارداد آتی این دارایی پایه ۱۰ گرمی یعنی معادل ۱۰ گواهی سپرده نقره بوده و در سامانه معاملاتی بورس کالا قابل معامله است.»

به گفته آراسته، بورس کالا در ادامه تکمیل زنجیره این دارایی، اقدام به راه اندازی قراردادهای اختیار معامله نقره خواهد کرد. سپس، صندوق های کالایی دارای مجوز معاملاتی، پس از اخذ مجوزهای لازم از سازمان بورس و اوراق بهادار می توانند اقدام به معامله گواهی سپرده و قراردادهای مشتقه مبتنی بر نقره کنند. او اضافه کرد: «علاوه بر شمش نقره در کالاهای دیگری مثل مس، سرب و روی برنامه ریزی کردیم تا این کالاهاراهم وارد چرخه معاملات گواهی سپرده کالایی کنیم. با تنوع دارایی ها در این بازار، صندوق های چندکالایی قادرند با سرمایه گذاری در انواع این کالاهایزدهی متناسب با ریسک سرمایه گذار

مواجه می شود. از طرف دیگر، دلال هایی وجود دارند که خود من هم با آن ها روبه رو شده ام. آن ها می آیند و به دنبال منافع شخصی خودشان از استارت آپ ها هستند.

• چه فرصت هایی برای رشد استارت آپ ها در حوزه تولید و صنعت در ایران وجود دارد؟

ما با توجه به وضعیت جغرافیایی و منابع کشور، می توانیم در حوزه های مختلف وارد شویم. مثلاً در حوزه بازیافت و بهره گیری از پسماندهای صنعتی فعالیت می کنیم. کشور ما از لحاظ منابع صنعتی غنی است اما بسیاری از این منابع اتلاف می شوند؛ چرا که ما منابع معدنی و نفتی فراوانی داریم و از آن ها بیش از حد استفاده می کنیم. ما استارت آپی در این زمینه راه اندازی کردیم و از زمانی که تحریم ها شروع شد و واردات کاهش یافت، توانستیم به این فکر بیفتیم که از پسماندهای صنعتی استفاده کنیم. در واقع، اگر چنین دیدگاهی را در سایر حوزه ها هم داشته باشیم، می بینیم که فرصت های زیادی برای استارت آپ ها وجود دارد. مشکل اصلی، ورود دولت به این حوزه هاست. دولت با سرفصل گذاری و ورود به موضوعات مختلف باعث

نقره به تالار معاملات بورس کالا می آید

را پرداخت کنند.»

ماهیت صندوق های چندکالایی

یکی از برنامه های راهبردی و مهم بورس کالا در سال جاری، توسعه بازار گواهی سپرده کالایی و صندوق های چندکالایی است. بر این اساس، صندوق های کالایی در بورس که صندوق های سرمایه گذاری قابل معامله (ETF) هستند، در اوراق بهادار مبتنی بر سپرده کالایی مانند سکه، طلا، نقره، زعفران و... سرمایه گذاری می کنند. به این ترتیب دارندگان واحدهای این صندوق، ضمن بهره مندی از سرمایه گذاری در گواهی سپرده کالایی مربوطه، نسبت به کالا هیچ گونه مسئولیتی از قبیل نگهداری و مراقبت ندارند. به همین دلیل، صندوق کالایی جذابیت بالایی برای خریداران دارد.

از جمله کالاهای پایه صندوق های کالایی می توان به محصولات کشاورزی، فلزات صنعتی و حامل های انرژی مانند نفت و گاز و سایر فلزات گران بها اشاره کرد. اولین صندوق سرمایه گذاری کالایی ایران در سال ۱۳۹۶ و پس از اخذ مجوزهای لازم از سازمان بورس اوراق بهادار راه اندازی شد تا اولین صندوق سرمایه گذاری مبتنی

اقتصاد

atiyeno.ir

یادداشت

چگونگی تأمین مالی غیر تورمی دولت

مصطفی سرگلزایی

استاد دانشگاه

برای تحقق تورم تک رقمی تا پایان برنامه هفتم، اولین نکته مهم توجه به تسلسل مالی دولت بر بانک مرکزی است، به گونه ای که دولت کسری بودجه اش را از منابع بانک مرکزی تأمین نکند یا کمتر به سراغ این منابع برود. به بیان دیگر، دولت از طریق افزایش منابع درآمدزا یا انتشار اوراق در بازار سرمایه، بتواند کسری بودجه را پوشش دهد. این در شرایطی است که اگر دولت با توجه به نیازهای تأمین مالی خودش، مسیری را در پیش بگیرد که بانک مرکزی از هدف گذاری نقدینگی دور شود، قاعداً تحقق تورم تک رقمی، سخت خواهد شد.

دولت باید درآمدها و هزینه های خود را کنترل و کمترین فشار را به بانک مرکزی و شبکه بانکی کشور جهت تأمین مالی وارد کند تا بتواند در مسیر کاهش تورم گام بردارد و بانک مرکزی هم پاسخگو باشد. از سوی دیگر، بهتر است در تأمین مالی دولت، علاوه بر نظام بانکی، از طریق بازار سرمایه نیز صورت پذیرد.

در شرایط کنونی، ضروری است تا با عمق بخشی به بازار سرمایه و بازگشت اعتماد عموم مردم به سرمایه گذاری در این بازار، از ظرفیت بورس برای تأمین مالی پروژه های دولت، استفاده شود. هرچند این رویکرد نیازمند اطلاع رسانی دقیق در بازار سرمایه و به حداقل رسیدن تصمیم گیری های یک شبه و لحظه ای در این بازار است.

وضعیت بورس به گونه ای است که در بسیاری از شاخص های این بازار، قیمت های حداقلی را ملاحظه می کنیم که بیانگر قیمت های مناسب برای سرمایه گذاری و ظرفیت های سودآوری در بورس است. در خصوص اقدامات مؤثر برای کنترل تورم، باید تحولات ارزی نیز مورد توجه قرار گیرد. به طوری که اگر دولت بتواند به هر شکل ممکن، نوسانات نرخ ارز را کنترل کند، در نتیجه انتظارات تورمی در جامعه تعدیل و آثار تورمی قابل کنترل شود و در نهایت نرخ تورم میل به نزول پیدا کند.

به نظر در شرایط کنونی، به عنوان یک هدف گذاری کوتاه مدت برای کنترل تورم، دولت باید به این موارد توجه کند و در بلندمدت به دنبال اصلاح نظام بانکی و تقویت رشد اقتصادی باشد تا شاهد افزایش عرضه در اقتصاد و جلوگیری از افزایش قیمت ها باشیم. چالش مهمی که در حال حاضر دولت با آن روبه رو است، بحث کسری بودجه است؛ موضوعی که با توجه به نزدیک شدن به فصل بودجه ریزی برای سال آینده، ضرورت دارد ضمن توجه ویژه به آن، تا برنامه جامع و کاملی برای حل کسری بودجه ارائه و اجرایی شود. مسلماً اگر بودجه ای تنظیمی، دارای منطق باشد و بر اساس واقعیت ها و منابع درآمدی محتمل در برابر مصارف و هزینه ها، تدوین شود، در نتیجه بودجه ای با کمترین ناترازی و کسری خواهد بود. هرچند بخشی از این مسئله به نهاد قانون گذار برمی گردد تا هزینه های خارج از منابع درآمدی دولت به بودجه تحمیل نشود و از سوی دیگر منابع درآمدی دولت هم واقع بینانه را در نظر گیرند.

چرا که اگر بر اساس درآمدهای با احتمال کم، بودجه ریزی انجام پذیرد، در نتیجه با توجه به هزینه های کاملاً محتمل و صددرصدی در بودجه، دور از انتظار نیست که با کسری بودجه مواجه شویم؛ بنابراین نباید بودجه به گونه ای تدوین و مورد تصویب قرار گیرد که از یک سو مصارف صددرصدی و محتمل و از سوی دیگر، منابع درآمدی، غیرمنطقی باشد، رویکردی که با کسری بودجه منجر می شود.

این درحالیست که استفاده از ابزار نرخ سود در جهت تعدیل نرخ تورم در شرایط فعلی، اثر نداشته باشد. به بیان دیگر هنوز زیرساخت های بهره مندی از ابزار نرخ بهره برای کنترل نرخ تورم فراهم نبوده، به عنوان نمونه، هنوز عمق بازار سرمایه کشورمان به اندازه ای نیست که با تغییر نرخ بهره، با نوسان شدید مواجه نشود. بنابراین در شرایط کنونی سیاست گذار پولی نمی تواند به اهداف تورمی خودش از طریق تغییر نرخ بهره دست یابد.

محصولات کشاورزی که در صندوق کالایی وجود دارد، باعث می شود تا هم سرمایه گذاران در موقعیت های مختلف اقتصادی به خروج از بازار سرمایه فکر نکنند و هم با سرمایه گذاری در این دارایی ها وضعیت اقتصادی کشور رونق گیرد.»

جوکار ادامه داد: «ساختار و مدیریت سرمایه در صندوق چندکالایی، با توجه به متنوع سازی آن، نقدشوندگی را برای سرمایه گذاران به همراه می آورد. از سویی اگر افراد خواهند به طور مستقیم روی هر کدام از کالاها سرمایه گذاری کنند، باید سرمایه هنگفتی را برای خرید میزان قابل توجهی از این دارایی ها در نظر بگیرند اما سیدی از گواهی های سپرده کالایی همین کالاها، امکان سرمایه گذاری با پول کم را برای سرمایه گذاران فراهم می کند.»

گواهی سپرده کالایی، ابزار نوین کسب سود

گواهی سپرده کالایی، اوراق بهاداری است که مؤید مالکیت دارنده آن بر مقدار معینی کالا به حساب می آید و پشتوانه آن قبض انبار استاندارد است که توسط انبارهای مورد تأیید بورس صادر می شود.

جوکار با اشاره به اینکه کاهش هزینه های انبارداری و جابه جایی بین انبارها از جمله مزیت های این نوع گواهی سپرده است، گفت: «مدیریت فاصله زمانی بین تولید و فروش کالا توسط تولیدکننده، کاهش بی ثباتی قیمت ها، تسهیل تأمین مالی تولیدکنندگان و کاهش هزینه های آن و بهبود فرآیند استانداردسازی کالاها و ارتقای کیفیت آن ها جزو سایر ویژگی های این ابزار مالی به حساب می آید.»

این کارشناس بازار سرمایه با بیان اینکه گواهی سپرده کالایی همانند سایر ابزارهای بازار سرمایه با اهداف خاص و بر اساس کاربردهای مشخصی طراحی و عرضه شده، یادآور شد: «علاوه بر اینکه این ابزار موجب سهولت داد و ستد کالاها می شود، کاربردهای دیگری نظیر ابزار معاملاتی، وسیله تأمین مالی و ابزار تحویل در قراردادهای آتی و اختیار معامله را داراست. با توجه به نوع دارایی مبنای گواهی سپرده کالایی، تاکنون در بورس کالای ایران گواهی سپرده سکه طلا، زعفران و پسته تعریف و معامله شده اند.»